

BYLO NEBYLO â€ 21

ÅšterÅ½, 09 duben 2013

Švédký stÅ½ vybraných událostí, jak šly dájinami. Dnešní menu: lomivá luštÅ½nina, vodácký prÅ½vodce pro Ofélii, srÅ½ka titánÅ½, dášjepis hrou, souboj nervÅ½, 300 km nad Zemí, lanÅ½mít v poštÅ½, hvÅ½zdy proti hvÅ½zdám, jak selka kníÅ½ectví zachránila, sbírka pÅ½íkladÅ½, doufající.

8.4.1745 – byla provedena první operace šedého zákalu. PÅ½esnášji Å½eno první operace šedého zákalu, kdy z oka byla vyjmuta zkalená Å½oka. ProtoÅ½e operace, kdy se Å½oka „vydloubla“ z pouzdra a nechala se spadnout do sklivce, se prováděly uÅ½ v Babylonii dva tisíce let pÅ½ed naším letopoÅ½tem. Tedy, BabyloÅ½ané samozÅ½ejmÅ½ nevÅ½dÅ½li, Å½e jde o zákal Å½oky, jen si všimli, Å½e v zornici je cosi šedivého. toho zlehynka píchnou, zapadne to dozadu do sklivce a nemocný pak pÅ½ece jen lépe vidí, i kdyÅ½ jen obrysovÅ½.

Tento zákrok se prováděl ještÅ½ v 18. století bÅ½nÅ½ na trÅ½ištích a poutích. „OÅ½“ pÅ½mÅ½sta, bÅ½hem jednoho dne ošetÅ½ili všechny zájemce a druhý den jiÅ½ byli zase na cestÅ½. Pro jistotu. NÅ½k jejich pacienti totiž po zákroku oslepli. Tak pÅ½i o zrak napÅ½íklad Johann Sebastian Bach Å½ Georg Friedrich HÅ½. Å½oka ponechaná ve sklivci ale nÅ½kdy zpÅ½sobila druhotné potíÅ½e jako odchlípení sítnice nebo vznik zeleného zákalu.

Francouzský lékař Jacques Daviel si uvÅ½domil, Å½e neÅ½ zatlaÅ½it do sklivce, je lepší Å½oku vyjmout, a taky to udělat bez Å½oky vidí velmi rozmazanÅ½, chybí mu asi tak +20 dioptrií. Å½lovÅ½k je schopen rozeznat nejvše poÅ½et prstÅ½ ruce ze vzdálenosti asi jednoho metru. Ale lépe koukat pÅ½es dno od jogurtu neÅ½ nevidět vÅ½bec. No a dneska uÅ½ nepotÅ½ebujeme ani ty jogurtovky, protoÅ½e umíme uÅ½ pár desítek let vymÅ½nit Å½oku za jinou. 9.4.2011 – zerv infarkt myokardu pÅ½i šnorchlování na Seychelách ZdenÅ½k Šmíd, Å½eský spisovatel. „Dumá-li po dešti osamělý muÅ½ nad struÅ½kou vody mizící v kanále, je to vodák. PÅ½emýšlí, kudy by to jel. Automaticky svou loÅ½, háka i sebe dvÅ½krát zmenšuje. Ví, Å½e napÅ½ed by musel pekelnÅ½ pÅ½itahovat, aby nenarazil na vajd krásnÅ½ by se provlékl mezi zbytkem housky a obrubníkem chodníku a pak by musel ostÅ½e zatoÅ½it vlevo, aby ho to nevcuclo do kanálu.“

10.4.1912 – z britského Southamptonu za ovací davÅ½ vyplul na svou první plavbu nejvÅ½tší a nepotopitelný zaoceánský parník Titanic. O pÅ½t dní později jeho pouÅ½ skonaÅ½ila na ledové kÅ½e. – narodil se Eduard Štorch, Å½eský spisovatel, pedagog. UÅ½ jako patnáctiletý hoch se chtěl stát uÅ½itelem. Pedagogickou kariéru zahájil na Mostecku, kde hned narazil na tvrdou realitu Å½ivota „...vzduch zkaÅ½ený dýmem a zpustlé dáti, které tu jsou postrachem vychovatelů, kouÅ½í, jakmile se naučily bÅ½hat, koÅ½alku pijí s dospělými z láskou, podvádějí, jsou do krajnosti drzé, surové, ukradnou i hodinky uÅ½iteli, z uÅ½itele si nic nedělají, policajtm utekou, a rodiče dáti vychovávají jen bitím.“ Později získal místo v Praze, kde na LibeÅ½ském ostrovÅ½ založil dátskou farmu takovou školu v pÅ½írodě. Ráno se Å½áci uÅ½ili obtiÅ½nší pÅ½edmÅ½ty jako fyziku, matematiku, kreslení a odpoledne pak bylo uÅ½ méně náročné vyučování – dášjepis, obÅ½anská nauka, zpÅ½v a tÅ½locvik. KvÅ½li financování tohoto projektu prodal Národnímu muzeu svou archeologickou sbírku, kterou 20 let budoval. 11.4.1755 – narodil se James Parkinson, britský lékař a chirurg, který popsal tÅ½mes rukou, shrbenou postavu, nejisté šouravé kroky, poruchy hybnosti a chÅ½e a potíÅ½e pÅ½i mluvení jako projevy choroby a nazval ji „tÅ½aslavá obrna“. Dnes jí říkáme Parkinsonova nemoc a zpÅ½sobuje ji pÅ½edÅ½asně odumírání mozkových bunÅ½k zodpovědných za tvorbu dopamin. Å½imÅ½ je výrazně narušen pÅ½enos povelÅ½ z mozku ke svalům. Lékař umí její prÅ½bÅ½h zpomalit, na toho, kdo vyléčit, kolonka v „Bylo – nebylo“ teprve Å½eká. 12.4.1961 – odstartoval z kosmodromu Bajkonur nadporučík Jurij Alexejevič Gagarin, sovětský kosmonaut, aby po 108 minutách dopadl na bÅ½eh Å½mky Volhy nedaleko vesnice Smelovka v Saratovské oblasti jako major. 12.4.1994 – vtrhnul na internet první spam, a to z klávesnice právníka Laurence Canter a Marthy Siegelové, kterým najatý programátor vytvořil skript, jenÅ½ všem uÅ½ivatelem UseNetu zaslal zprávu obsahující nabídku vyplnění pÅ½ihlášky do loterie o zelenou kartu. Odporný termín pro nevyřádané emaily, reklamy, výzvy a jiné protivnosti byl pÅ½evzat ze scénky seriálu Monty PythonÅ½v létající cirkus, ve které nabízela servírka klientovi lanÅ½mít (Spiced Pork And Ham) na sto zpÅ½sobě. 12.4.1861 – útokem jednotky Konfederace na federální pevnost Fort Sumter u Charlestonu de facto vypukla válka Severu proti Jihu, nebo taky Jihu proti Severu, jak se to vezme. O 4 roky později, na den pÅ½esná, generál porášené Konfederace Robert Edward Lee podepsal kapitulaci listinu. A 2 dny po té byl vítězný prezident Unie Abraham Lincoln zastÅ½elen na slavnostním pÅ½ed ve FordovÅ½ divadle hercem Johnem Wilkesem Boothem, který porášku Jihu nerozdýchal. 12.4.1012 – usedl na kníÅ½ecí stolec kníÅ½e OldÅ½ich. PÅ½emyslovci málem vymÅ½eli po meči dášiv, neÅ½ se stihli poÅ½ádně usadit na trÅ½nu. Bratři Boleslav, Jaromír a OldÅ½ich si místo bratrské lásky šli pÅ½kně vzájemně po krku. Nelze jim to vyÅ½ít, kde se chudáci měli slušným zpÅ½sobě naučit: dášek zabil vlastního bratra, tatínek nechal vyvráždit celý konkurenční rod... Nejstarší z bratrů Boleslav zvaný Ryšavý v rámci boje o trÅ½n udělal z mladšího Jaromíra eunucha a nejmladšího OldÅ½icha chtěl pro jistotu vyhladit úplně. OldÅ½ichovi se naštÅ½sti podař vÅ½as prchnout spolu s matkou i bratrem Jaromírem do NÅ½mec. Boleslav byl niěma, surovec a násilník i dle stÅ½edovÅ½kých mÅ½ítek. Sel vítr a pÅ½ed bouřil pak z Å½ech upaloval, aÅ½ se mu za patama prášilo. „Heleme se“ polský král Boleslav Chrabrý, „takový pÅ½kný trÅ½n a docela volný.“ A vytáhl jako eskamotér z rukávu jakéhosi Vladivoje, údajně z PÅ½emyslovské pÅ½izně, a na volný trÅ½n ho posadil. Vladivoj byl notorický alkoholik, ale neÅ½ se stihl k upít, povedl se mu opravdu šikovný kousek. Pořádal nÅ½meckého krále Jindřicha II., aby mu udělil Å½echy v léno. Jindřichovi pÅ½ekvapením málem vypadly zuby, ale co se bude bránit, Å½e jo, a s radostí vyhověl. A tak Å½echy, které nÅ½meckému panovníkovi nepatřily a ani na nÅ½ neměl žádný právní nárok, od této chvíle budou uÅ½ navždy považovány za majetek nÅ½mecké še. Spory o trÅ½n nebraly konce, chvíli vládl Ryšavec, chvíli Jaromír, a polský Boleslav

Chrabrý nenápadně vzadu tahal za nitky. Nakonec na český knížecí stolec usedl sám. Tu se do hry vložil Němec. Jak to ho Polák nepořádal “dle starého práva“ (starého pátí roku), o udělení ěech v léno, ha? Pojete hoši moji, Jaromíre a Oldřichu, já vám s tím trnem pomůu, vono to Polsko se nám zaíná jak moc rozpínat. Tak si dali po papule zase Jindřich s Boleslavem Chrabrým a Přemyslovci získali zpět své knížectví. Jenže, to knížectví vlastně zdědí? Ryšavec hnije slepý někde v polském vězení, Jindřich, ten si chudák ani neš Oldřich si sice škrtnout máže, ale dědic furt nikde. Á jednou na lovu Oldřich spatřil spanilou prادلenu. se tenkrát moc nenosila, že ona byla vdaná taky nijak nevadilo. A za dubem u studánky zplodili kníže Oldřich a žena z lidu Božena Kámesinová následníka českého trnu Břetislava. Zlí jazykové tvrdí, že Božena byla uážtáhotná, k Oldřich potkal a že otcem přímštího panovníka je sedlák Kámesina. No, a uáž to bylo, jak bylo, každopádně zachránila situaci. Chudák Jaromír dopadl neslavně. V rámci tahanic o trn ho nechal Oldřich oslepit a nakonec skončil rukou proradného Vršovce, který na něj áíhal pod otvorem záchoda a napíchl ho na kopí. 13.4.1912 – na se František Běloun, český učitel matematiky a deskriptivní geometrie. Taky jste se z něj šptali? 14.4. – zemřel Ludvík Lazar Zamenhof, autor esperanta. Narodil se v polském Biaystoku, který tehdy patřil Ruskému impériu, a žili v něm židé, Poláci, Němci a Bělorusové. Zamenhof za svůj rodný jazyk považoval ruštinu, kterou mluvil jeho otec, učitel němšiny, a mluvil také jidišem, který se naučil od matky. Jak vyrůstal, mluvil ástšji polsky v tomto jazyce později vychovával své děti. Hotovej Babylon :-) A tak vymyslel to esperanto. Jako koníek dobrý, ale angličtinu asi uáž neporazí. Mára Kosmasová